

คู่มือการปฏิบัติงาน
ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟัง
ความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘
ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ศูนย์บริการประชาชน
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

คู่มือการปฏิบัติงาน
ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
พ.ศ. ๒๕๔๘
ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

จัดทำโดย
ศูนย์บริการประชาชน
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

คำนำในการจัดพิมพ์ครั้งที่ ๒

รัฐบาลได้มุ่งมั่นที่จะส่งเสริมและพัฒนาระบบประชาธิปไตย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจเพิ่มขึ้น ตลอดจนปรับปรุงกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยคำนึงถึงการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและสามารถแสดงความคิดเห็นของประชาชนในโครงการของรัฐได้อย่างกว้างขวาง จึงได้วางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้เป็นหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐและประชาชน รวมถึงเป็นแนวทางในการให้ประชาชนมีความเข้าใจอันดีต่อการดำเนินโครงการของรัฐ ลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐกับชุมชนหรือประชาชนที่ได้รับผลกระทบ และโครงการของรัฐสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ เกิดผลให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยมีผลบังคับให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบตั้งแต่วันที่ ๒๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ เป็นต้นมา

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติอยู่หลายประการ ได้แก่ หน่วยงานของรัฐที่มีโครงการของรัฐก่อนเริ่มดำเนินโครงการของรัฐ ต้องจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลที่ถูกต้องให้ประชาชนทราบ และจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธีด้วยก็ได้ โดยหากโครงการของรัฐที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นประชาชนด้วยเสมอ ทั้งนี้ ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการของรัฐ และรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการนั้น รวมตลอดทั้งความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนด้วย

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๔ นี้ เป็นไปด้วยความถูกต้อง เรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ศูนย์บริการประชาชนจึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๔ ฉบับนี้ขึ้น โดยครั้งนี้เป็นการจัดพิมพ์ครั้งที่ ๒ เพิ่มเติมอีกจำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของหน่วยงานของรัฐและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์และช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจได้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๔

ศูนย์บริการประชาชน
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

คำนำ

รัฐบาลได้มุ่งมั่นที่จะส่งเสริมและพัฒนาระบอบประชาธิปไตย โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง และตรวจสอบการใช้อำนาจเพิ่มขึ้น ตลอดจนปรับปรุงกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยคำนึงถึงการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งประชาชนสามารถเข้าถึงและแสดงความคิดเห็นของประชาชน สะดวกและหลากหลายวิธีมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถมีส่วนร่วมในโครงการของรัฐได้อย่างกว้างขวาง จึงได้วางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๔ ไว้เป็นหลักเกณฑ์ และวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐและประชาชน รวมถึงเป็นแนวทางในการให้ประชาชนมีความเข้าใจอันดีต่อการดำเนินโครงการของรัฐ ลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐ กับชุมชนหรือประชาชนที่ได้รับผลกระทบ และโครงการของรัฐสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามวัตถุประสงค์ เกิดผลให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยมีผลบังคับให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบตั้งแต่วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๔ เป็นต้นมา ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๔ ได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติตามอยู่หลายประการ ได้แก่ หน่วยงานของรัฐที่มีโครงการของรัฐก่อนเริ่มดำเนินโครงการของรัฐ ต้องจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบและจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีด้วยก็ได้ หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการของรัฐที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการของรัฐ และรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการนั้น รวมตลอดทั้งความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนด้วย

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๔ นี้ เป็นไปด้วยความถูกต้อง เรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ ศูนย์บริการประชาชนจึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๔ ฉบับนี้ขึ้น โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์และช่วยให้หน่วยงานของรัฐมีความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ศูนย์บริการประชาชน
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

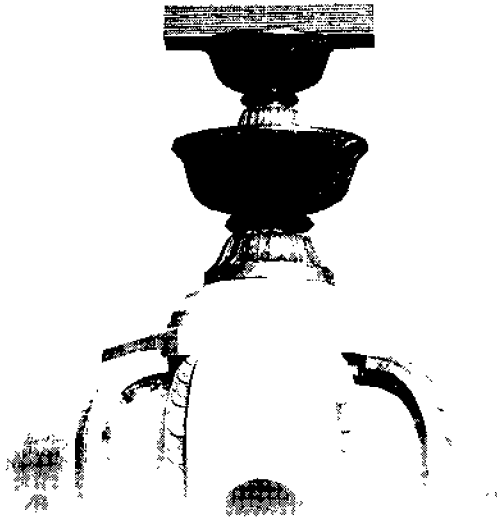
บทที่ ๔	บทบาทของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	๒๕
	๔.๑ บทบาทของหน่วยงานของรัฐ	๒๘
	๔.๒ บทบาทของประชาชน	๒๘
บทที่ ๕	การใช้งานเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	๓๑
บทที่ ๖	คณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	๓๓
	๖.๑ คณะอนุกรรมการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือและแนะนำเกี่ยวกับ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	๓๔
	๖.๒ คณะอนุกรรมการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การรับฟังความคิดเห็น ของประชาชน	๓๕
	๖.๓ คณะอนุกรรมการศึกษาและวิจัย เพื่อพัฒนาการรับฟังความคิดเห็น ของประชาชน	๓๕
บทที่ ๗	การมีส่วนร่วมของประชาชน	๓๗
	๗.๑ ความหมาย	๓๘
	๗.๒ ความสำคัญ	๓๘
	๗.๓ ระดับการมีส่วนร่วม	๓๘
	๗.๔ ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม	๓๙
	๗.๕ เทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชน	๔๐
บทที่ ๘	ความสัมพันธ์ของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน กับการมีส่วนร่วมของประชาชน	๔๗
ภาคผนวก		
	๑. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘	๕๓
	๒. กรณีตัวอย่างการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	๕๙
	๓. ข้อซักถามเกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ฯ	๖๑
	๔. กรณีตัวอย่างโครงการของรัฐที่ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ	๖๔
	๕. กรณีตัวอย่างโครงการของรัฐที่ไม่ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ	๖๕
	๖. โครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ต้องจัดทำ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	๖๖

บทที่ ๑

ความเป็นมาของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

บทที่ ๑

ความเป็นมาของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๕๙ ระบุว่า ประชาชนมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐ ก่อนการอนุญาต หรือการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องนั้น ซึ่งต่อมา ทบวงมหาวิทยาลัยได้เสนอร่างพระราชบัญญัติ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีมีมติ ให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา

ระหว่างที่ร่างพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวยังไม่มีผลบังคับใช้ รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ในขณะนั้นได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๔๕/๒๕๔๖ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๔๖ แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ ให้สอดคล้อง กับรัฐธรรมนูญฯ เพื่อใช้บังคับในระหว่างที่ร่างพระราชบัญญัติยังไม่ผ่านรัฐสภา

ต่อมานายกรัฐมนตรีได้ลงนามในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ทั้งนี้มีผลบังคับให้หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติและดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบตั้งแต่วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๘ เป็นต้นไป

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นสาระสำคัญของการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันเป็นการปกครอง "โดยประชาชนเพื่อประชาชน" โดยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจะทำให้ฝ่ายบริหารได้รับข้อมูล หรือความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับเรื่องที่น่าออกรับฟังเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการตัดสินใจว่าสมควรดำเนินการอย่างไรกับเรื่องที่น่าออกรับฟังนั้น และกำหนดแนวทางที่เหมาะสมและเพียงพอในการป้องกันหรือเยียวยาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจนั้น

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ รัฐบาลได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานของรัฐจัดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยตรง วิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบดังกล่าวจำกัดเพียงวิธีประชาพิจารณ์ (public hearing) เพียงอย่างเดียวซึ่งวิธีการดังกล่าวเหมาะสมกับบางสถานการณ์เท่านั้น จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงหลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับหลักสากลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จึงได้เกิดระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ขึ้น

บทที่ ๒

การเตรียมความพร้อมของหน่วยงานของรัฐ

บทที่ ๒

การเตรียมความพร้อมของหน่วยงานของรัฐ

๒.๑ หน่วยงานของรัฐจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

๒.๒ หน่วยงานของรัฐจะต้องปรับทัศนคติของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ว่าไม่ใช่เป็นภาระของส่วนราชการ แต่เป็นหน้าที่สำคัญอันพึงมีต่อประชาชน

๒.๓ หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐอย่างทั่วถึง และมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการของรัฐ

๒.๔ หน่วยงานของรัฐจะต้องมีความพร้อมในด้านบุคลากร โดยจะต้องพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบและทัศนคติที่ดีในการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒.๕ หน่วยงานของรัฐจะต้องตระหนักถึงภาระหน้าที่ในการดำเนินโครงการด้วยความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะการให้ข้อมูลความรู้ความเข้าใจ แนวทางการดำเนินงาน และการรายงานผลให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและประชาชนทั่วไป

๒.๖ หน่วยงานของรัฐควรจัดให้มีระบบปรึกษาหารือกับประชาชน การสำรวจความต้องการของประชาชน และ/หรือการจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชน อย่างสม่ำเสมอเป็นระยะๆ โดยเฉพาะในโครงการของรัฐหรือการปฏิบัติราชการที่อาจมีผลกระทบโดยตรงต่อประชาชน และควรมีการสรุปรายงานผลการดำเนินงานดังกล่าว เพื่อเผยแพร่และเป็นหลักฐานต่อไป

๒.๗ หน่วยงานของรัฐควรจัดให้มีอาสาสมัครภาคประชาชนเข้ามาร่วมทำงานกับเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนางานให้บริการสาธารณะบางประเภท หรืองานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

๒.๘ หน่วยงานของรัฐควรนำเสนอข้อมูลสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการแสดง
การรับผิดชอบด้วยความโปร่งใส และเปิดเผยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานลงในเว็บไซต์ เพื่อให้
ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศดังกล่าวได้โดยง่าย

บทที่ ๓

สาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘
และหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

บทที่ ๓

สาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ และหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๓.๑ ขอบเขตของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

๓.๑.๑ โครงการของรัฐ

กรณีหน่วยงานของรัฐจะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ จะต้องเป็นการดำเนินการ "โครงการของรัฐ" (ตามระเบียบฯ ข้อ ๔) ดังนี้

(๑) เป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

(๒) เป็นโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจหรือสังคม เช่น การสร้างเขื่อน, การสร้างถนน เป็นต้น

(๓) หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเอง/ให้สัมปทาน/อนุญาต ให้บุคคลอื่นทำ เช่น บริษัท B ได้รับสัมปทานการก่อสร้างสะพานจาก อบต. ซึ่งเป็นเจ้าของโครงการ เป็นต้น

(๔) เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสียเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น

กรณีตัวอย่างโครงการของรัฐที่ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

๑. โครงการที่มีลักษณะเป็นรูปธรรมและมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง เช่น โครงการก่อสร้างสถานที่กำจัดขยะ โครงการก่อสร้างถนน โครงการก่อสร้างคันกั้นน้ำ โครงการสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เป็นต้น (รายละเอียดดังภาคผนวก ๔.)

๒. โครงการของรัฐตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ฯ ที่ไม่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) เช่น เขื่อนกักเก็บน้ำหรืออ่างน้ำที่มีปริมาตรเก็บกักน้ำน้อยกว่า ๑๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรหรือมีพื้นที่เก็บกักน้ำน้อยกว่า ๑๕ ตารางกิโลเมตร การชลประทานที่มีพื้นที่การชลประทานน้อยกว่า ๔๐,๐๐๐ ไร่ เป็นต้น (รายละเอียดดังภาคผนวก ๖.)

๓.๑.๒ หน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานของรัฐที่จะต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ตามข้อ ๔ คือ

- (๑) ราชการส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง กรม
- (๒) ราชการส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัด อำเภอ
- (๓) ราชการส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล
- (๔) หน่วยงานอื่นใดของรัฐ คือ หน่วยงานในฝ่ายบริหารราชการแผ่นดิน และไม่รวมถึงองค์การอิสระตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ
- (๕) รัฐวิสาหกิจ

๓.๑.๓ ผู้มีส่วนได้เสีย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้ให้คำนิยามคำว่า "ผู้มีส่วนได้เสีย" หมายถึง ผู้ซึ่งอาจได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายโดยตรงจากการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ

๓.๑.๔ รัฐมนตรี

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับคำว่า "รัฐมนตรี" ข้อ ๔ ดังนี้

- (๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
- (๒) นายกรัฐมนตรีในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชาของสำนักนายกรัฐมนตรี และส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

๓.๒ หน้าที่และวิธีการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐในการเผยแพร่ข้อมูล และรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๓.๒.๑ ก่อนเริ่มโครงการของรัฐ

ก่อนเริ่มโครงการของรัฐ คือ ตั้งแต่คิดริเริ่มที่จะดำเนินโครงการ หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ข้อมูลให้กับประชาชนทราบและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีก็ได้ เช่น การสำรวจความคิดเห็นหรือการประชุมปรึกษาหารือกับคนในชุมชน เป็นต้น (ตามระเบียบ ฯ ข้อ ๕ วรรคแรก)

๓.๒.๒ ข้อมูลโครงการของรัฐที่จะต้องเผยแพร่แก่ประชาชน

ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการของรัฐที่ประชาชนจะรับรู้ (ตามระเบียบ ฯ ข้อ ๗) อย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

- (๑) เหตุผลความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของโครงการ
- (๒) สาระสำคัญของโครงการ
- (๓) ผู้ดำเนินการ
- (๔) สถานที่ที่จะดำเนินการ
- (๕) ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ
- (๖) ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ
- (๗) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชน รวมทั้งมาตรการป้องกัน แก้ไข

หรือเยียวยา

- (๘) ประมาณการค่าใช้จ่ายและที่มาของเงิน

๓.๒.๓ โครงการของรัฐที่จะต้องเผยแพร่ข้อมูล ดังนี้

โครงการของรัฐที่จะต้องเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบนั้นจะต้องเป็นโครงการที่เป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจหรือสังคม โดยที่หน่วยงานของรัฐอาจเป็นผู้ดำเนินการเอง/ให้สัมปทาน/อนุญาตให้บุคคลอื่นทำ เช่น การสร้างถนนหนทาง, การสร้างสะพานลอย, การสร้างเขื่อน เป็นต้น และโครงการนั้นจะต้องเป็นโครงการที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสียกับชุมชนท้องถิ่น

๓.๒.๔ วัตถุประสงค์ของการเผยแพร่ข้อมูล

- (๑) เพื่อให้ประชาชนทราบและรับรู้ข้อมูลโครงการของรัฐ
- (๒) เพื่อให้ประชาชนเข้าใจโครงการของรัฐ
- (๓) เพื่อให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับโครงการของรัฐ

๓.๒.๕ วิธีการเผยแพร่ข้อมูลของรัฐแก่ประชาชน

(๑) หน่วยงานของรัฐจะต้องเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐแก่ประชาชนในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้น <http://www.publicconsultation.opm.go.th> โดยหน่วยงานของรัฐสามารถนำเข้าข้อมูลในระบบดังกล่าวได้ด้วยตนเอง โดยใช้ชื่อผู้ใช้งาน (User name) และรหัสผ่าน (Password) ของหน่วยงาน

(๒) โดยวิธีการเผยแพร่ทางอื่น ๆ ให้เป็นดุลยพินิจของหน่วยงานของรัฐที่จะกำหนดวิธีการเผยแพร่ซึ่งควรจะเป็นวิธีการที่เพียงพอที่จะทำให้ประชาชนได้รับทราบ และมีความเข้าใจที่ถูกต้อง เช่น ที่ทำการหมู่บ้าน, สถานที่ที่จะก่อสร้างหรือดำเนินการโครงการนั้น ๆ, บ้ายประกาศของหมู่บ้านหรือชุมชนนั้น หรือเป็นแผ่นพับต่าง ๆ ซึ่งวิธีการเผยแพร่จะต้องเป็นที่เพียงพอที่คนในชุมชนหรือประชาชนจะเข้าใจและทราบข้อมูล เป็นต้น

๓.๒.๖ กรณีที่หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็น

กรณีที่หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (ตามระเบียบ ฯ ข้อ ๕ วรรคแรก) มีดังนี้

(๑) กรณีโครงการของรัฐที่มีผลกระทบอย่างกว้างขวาง

- หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการพิจารณาแล้ว เห็นควรให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
- ผู้มีอำนาจสั่งการให้หน่วยงานของรัฐรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ก่อนเริ่มดำเนินโครงการตามที่มีส่วนได้เสียร้องขอ

(๒) กรณีโครงการของรัฐที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อประชาชนเป็นส่วนรวม ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนเริ่มดำเนินโครงการเสมอ (ข้อ ๕ วรรคสอง) เช่น การสร้างทางรถไฟ, การสร้างทางด่วน ฯลฯ ก่อนเริ่มโครงการดังกล่าว จะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๓.๒.๗ วัตถุประสงค์ของการรับฟังความคิดเห็น

วัตถุประสงค์ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมี ๒ ประการ คือ

- (๑) เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการของรัฐ
- (๒) เพื่อรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการนั้น รวมทั้งความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น

๓.๒.๘ วิธีการที่รัฐจะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการที่มีผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อประชาชนเป็นส่วนรวมต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และโครงการที่หน่วยงานของรัฐเห็นควรมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนนั้น มีวิธีการรับฟังความคิดเห็นโดยสามารถดำเนินการวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธี ดังต่อไปนี้

- (๑) การสำรวจความคิดเห็น ซึ่งอาจทำโดย
 - (๑.๑) การสัมภาษณ์รายบุคคล
 - (๑.๒) การเปิดให้แสดงความคิดเห็น
 - ทางไปรษณีย์
 - ทางโทรศัพท์
 - โทรสาร
 - ระบบเครือข่ายสารสนเทศ
 - ทางอื่นๆ
 - (๑.๓) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมารับข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการ
 - (๑.๔) การสนทนากลุ่มย่อย
- (๒) การประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งอาจทำโดย
 - (๒.๑) การประชาพิจารณ์
 - (๒.๒) การอภิปรายสาธารณะ
 - (๒.๓) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
 - (๒.๔) การประชุมเชิงปฏิบัติการ
 - (๒.๕) การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย

๓.๒.๙ การประกาศเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็น

(๑) ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ต้องประกาศให้ประชาชนทราบถึง (ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง)

- วิธีการรับฟังความคิดเห็น
- ระยะเวลา
- สถานที่
- ตลอดจนรายละเอียดอื่นที่เพียงพอแก่การที่ประชาชนจะเข้าใจ

และสามารถแสดงความคิดเห็นได้

(๒) ปิดไว้อย่างเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐ และสถานที่ที่จะดำเนินโครงการเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ก่อนเริ่มดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๑ วรรคสอง)

(๓) ประกาศในเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จัดให้ขึ้นที่ <http://www.publicconsultation.opm.go.th> (ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๑ วรรคสอง) โดยหน่วยงานของรัฐสามารถนำเข้าสู่ข้อมูลในระบบดังกล่าวได้ด้วยตนเอง โดยใช้ชื่อผู้ใช้งาน (User name) และรหัสผ่าน (Password) ของหน่วยงาน

๓.๒.๑๐ การดำเนินการหลังการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

เมื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้วจะต้องดำเนินการ ดังนี้ (ตามระเบียบฯ ข้อ ๑๒)

(๑) หน่วยงานของรัฐจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

(๒) ประกาศไว้อย่างเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐ และสถานที่ที่จะดำเนินโครงการ

(๓) ประกาศในเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จัดให้ขึ้นที่ <http://www.publicconsultation.opm.go.th> โดยหน่วยงานของรัฐสามารถนำเข้าสู่ข้อมูลในระบบดังกล่าวได้ด้วยตนเอง โดยใช้ชื่อผู้ใช้งาน (User name) และรหัสผ่าน (Password) ของหน่วยงานให้ประชาชนทราบภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันเสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๓.๒.๑๑ ผลของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ถ้าผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนปรากฏว่า กรณีที่โครงการใด อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนมากกว่าข้อมูลที่เผยแพร่แก่ประชาชนและยังมีความจำเป็นต้องดำเนินโครงการนั้นต่อไป หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการ ดังนี้ (ตามระเบียบ ฯ ข้อ ๑๓)

(๑) กำหนดมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นเพิ่มขึ้นตามความเหมาะสมก่อนเริ่มดำเนินโครงการ

(๒) ประกาศไว้อย่างเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐ และสถานที่ที่จะดำเนินโครงการ

(๓) ประกาศในเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จัดให้ขึ้นที่ <http://www.publicconsultation.opm.go.th> โดยหน่วยงานของรัฐสามารถ นำเข้าข้อมูลในระบบดังกล่าวได้ด้วยตนเอง โดยใช้ชื่อผู้ใช้งาน (User name) และ รหัสผ่าน (Password) ของหน่วยงาน

๓.๒.๑๒ ข้อยกเว้นของระเบียบฉบับนี้

ระเบียบฯ นี้ไม่มีผลใช้บังคับในกรณีที่

(๑) โครงการของรัฐที่กฎหมายบัญญัติวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งทำให้ไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ข้อ ๑๔) เช่น

(๑.๑) โครงการที่ดำเนินการพัฒนาที่ดินหลายแปลงโดยการวางผัง จัดรูปที่ดินใหม่ ปรับปรุงหรือจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐาน และการร่วมรับภาระและกระจาย ผลตอบแทนอย่างเป็นธรรม เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสมยิ่งขึ้นในด้านการคมนาคม เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและชุมชน และเป็นการสอดคล้อง กับการผังเมือง (ตามพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. ๒๕๔๗)

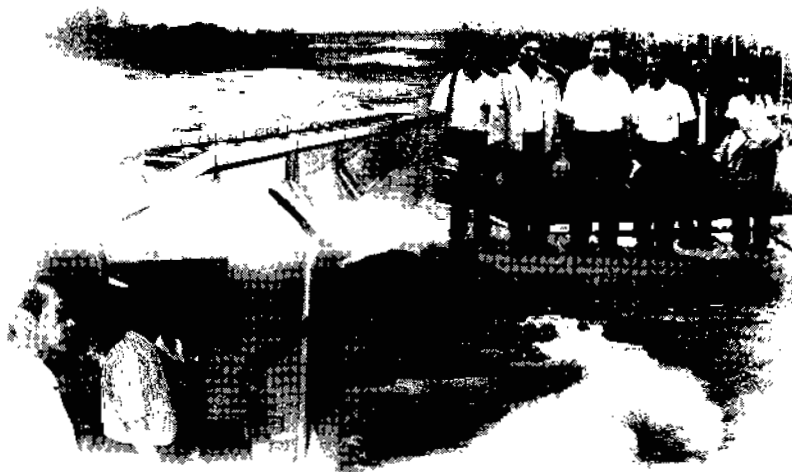
(๑.๒) โครงการที่ดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมืองรวมและผังเมือง เฉพาะในบริเวณเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท เพื่อสร้างหรือพัฒนาเมืองหรือส่วน ของเมืองขึ้นใหม่ หรือแทนเมืองหรือส่วนของเมืองที่ได้รับความเสียหายเพื่อให้มีหรือทำให้ ดียิ่งขึ้น (ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘)

(๑.๓) โครงการที่ดำเนินงานพัฒนาที่ดินที่ใช้เพื่อเกษตรกรรมให้สมบูรณ์ทั่วถึงที่ดินทุกแปลงเพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต โดยทำการรวบรวมที่ดินหลายแปลงในบริเวณเดียวกันเพื่อวางผังจัดรูปที่ดินเสียใหม่ (ตามพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตร พ.ศ. ๒๕๑๗)

(๑.๔) โครงการที่กำหนดให้สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของตัวแทนของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้มีประโยชน์เกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เพื่อความปลอดภัยหรือเพื่อป้องกันความเสียหายอันอาจจะเกิดแก่ประชาชน หรือกิจการอุตสาหกรรมหรือเศรษฐกิจของประเทศ (ตามพระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ๒๕๑๑)

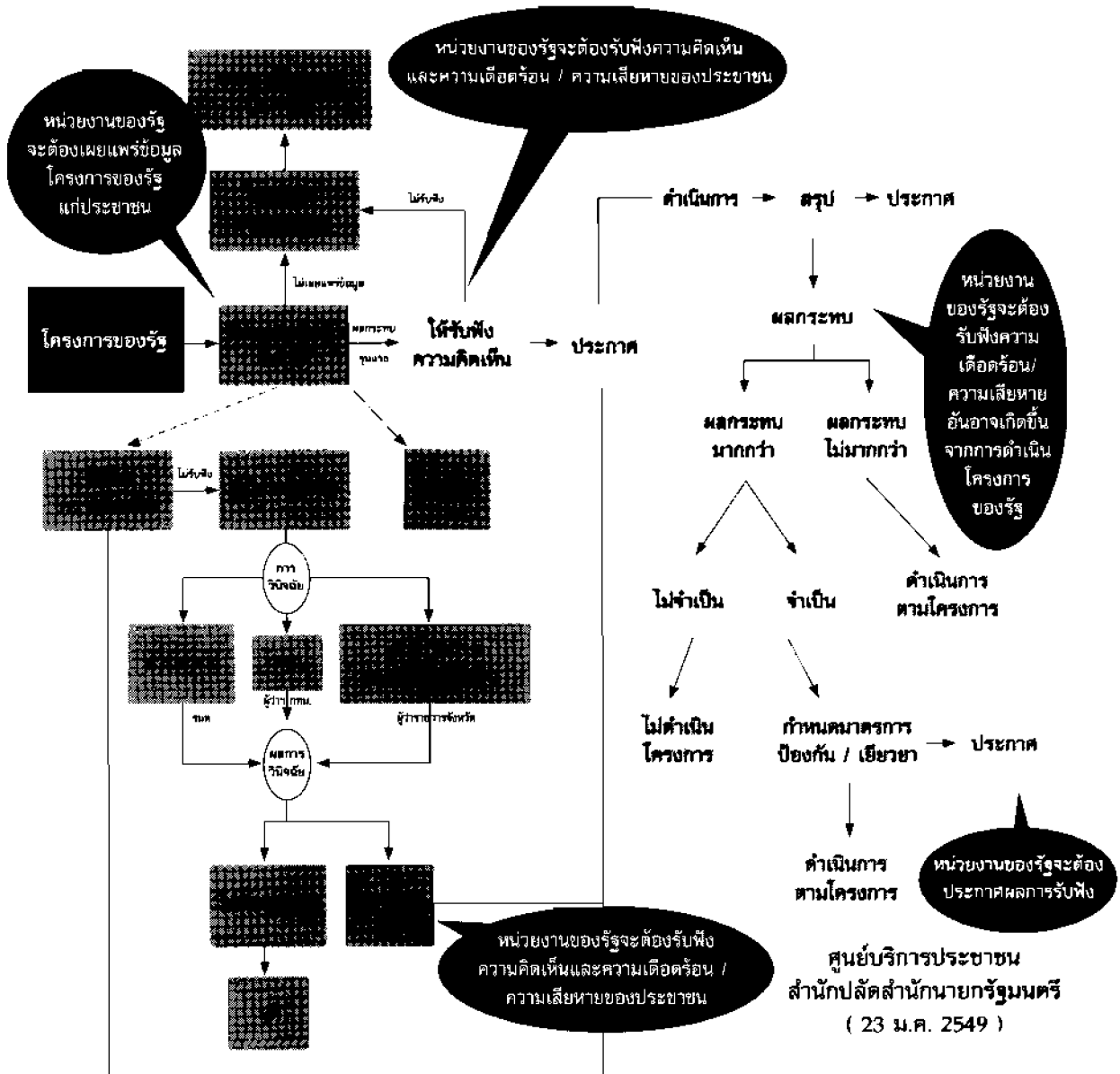
(๑.๕) โครงการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ประกาศกำหนดประเภทและขนาดของโครงการ หรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน ที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ แนวทางการจัดทำรายงาน ตลอดจนเอกสารที่เกี่ยวข้องสำหรับโครงการหรือกิจการแต่ละประเภท แต่ละขนาดด้วย (ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๓๕) ซึ่งเข้าช้อยกเว้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ฯ ข้อ ๑๔ (๑) ทำให้โครงการดังกล่าว ไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ฯ นี้ (รายละเอียดดังภาคผนวก ๖)

(๒) โครงการของรัฐที่เริ่มดำเนินการไปก่อนวันที่ระเบียบฯ นี้มีผลบังคับใช้ คือ โครงการที่เริ่มดำเนินโครงการไปก่อนวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๔๘

๓.๒.๑๓ ขั้นตอนและกระบวนการเผยแพร่ข้อมูล และการรับฟังความคิดเห็น ของประชาชน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็น ของประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๘

ขั้นตอนและกระบวนการเผยแพร่ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

บทที่ ๔

บทบาทของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

บทที่ ๔

บทบาทของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และแนะนำหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการตามระเบียบนี้ รวมทั้งให้มีหน้าที่ ดังนี้

- (๑) จัดทำและเผยแพร่แนวทางการเผยแพร่ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้หน่วยงานของรัฐทราบ โดยจะจัดให้มีการสัมมนาหรือฝึกอบรมเป็นครั้งคราวด้วยก็ได้
- (๒) ศึกษาหรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการให้ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
- (๓) จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการประกาศ รวบรวม และให้ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมาให้ข้อมูล ความคิดเห็น หรือเสนอแนะด้วยก็ได้

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้จัดทำระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และระบบเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อประกาศ รวบรวม และให้บริการข้อมูลโครงการของรัฐและข้อมูลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่หน่วยงานของรัฐต้องเผยแพร่แก่ประชาชนที่เว็บไซต์

<http://www.publicconsultation.opm.go.th>

http://www.publicconsultation.opm.go.th

๔.๑ บทบาทของหน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานของรัฐ อันได้แก่ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นใดของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ มีบทบาทสำคัญ ดังนี้

๔.๑.๑ จะต้องใช้ดุลยพินิจว่า โครงการของรัฐนั้นมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง/รุนแรง และมีความจำเป็นหรือไม่จำเป็นว่าโครงการของรัฐนั้นจะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือไม่

๔.๑.๒ จะต้องเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เช่น ก่อนการสร้างถนนหนทาง หรือก่อนที่จะสร้างสะพานลอย ฯลฯ หน่วยงานนั้นจะต้องมีการเผยแพร่ข้อมูล และดำเนินการรับฟังความคิดเห็น โดยมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการและรวบรวมความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งความเดือดร้อน หรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชน

๔.๑.๓ กรณีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการ ดังนี้

(๑) ประกาศรายละเอียดของการรับฟัง ได้แก่ วิธีการรับฟัง ระยะเวลา สถานที่ และรายละเอียดอื่นที่เพียงพอต่อประชาชน

(๒) สรุปผลการรับฟัง

(๓) ประกาศมาตรการป้องกัน แก้ไขหรือเยียวยา

๔.๑.๔ ต้องรับอุทธรณ์ของผู้มีส่วนได้เสีย กรณีที่ผู้มีส่วนได้เสียได้ยื่นอุทธรณ์

๔.๒ บทบาทและสิทธิของประชาชน

ก่อนการดำเนินการโครงการของรัฐประชาชนมีบทบาทที่สำคัญตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ฉบับนี้ คือ

๔.๒.๑ ประชาชนมีสิทธิรับรู้ข้อมูลโครงการ โดยสามารถดูข้อมูลดังกล่าวได้จาก ระบบเครือข่ายสารสนเทศของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี <http://www.publicconsultation.opm.go.th> หรือสถานที่ที่เปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการนั้น หรือสถานที่ที่จะดำเนินโครงการ เมื่อรับรู้โครงการของรัฐแล้ว ต้องทำความเข้าใจให้ถูกต้องเกี่ยวกับข้อมูลโครงการของรัฐ

๔.๒.๒ ก่อนการดำเนินโครงการของรัฐ ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็น และนำเสนอความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการของรัฐ

๔.๒.๓ กรณีโครงการของรัฐไม่มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ผู้มีส่วนได้เสีย อันหมายถึง ผู้ซึ่งอาจได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายโดยตรงจากการดำเนินโครงการของรัฐ สามารถร้องขอต่อผู้มีอำนาจสั่งให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ดังนี้

(๑) โครงการของราชการส่วนกลาง ร้องขอต่อรัฐมนตรีเจ้าสังกัด

(๒) โครงการของราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ร้องขอต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

(๓) โครงการของราชการกรุงเทพมหานคร ร้องขอต่อผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

๔.๒.๔ ประชาชนผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิที่จะฟ้องศาลปกครองได้ กรณีที่

(๑) หน่วยงานของรัฐไม่เผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐ ถือว่าไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ฯ

(๒) กรณีมีการเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐและโครงการดังกล่าวมีผลกระทบต่อรุนแรงแต่ไม่ดำเนินการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งถือว่าไม่ปฏิบัติตามระเบียบ ฯ

๔.๒.๕ หลังจากการรับฟังความคิดเห็นแล้ว ประชาชนมีสิทธิรับรู้การประกาศสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนได้ในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้นที่ <http://www.publicconsultation.opm.go.th> สถานที่เปิดประกาศของหน่วยงานและสถานที่ดำเนินโครงการ

บทที่ ๕

การใช้งานเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

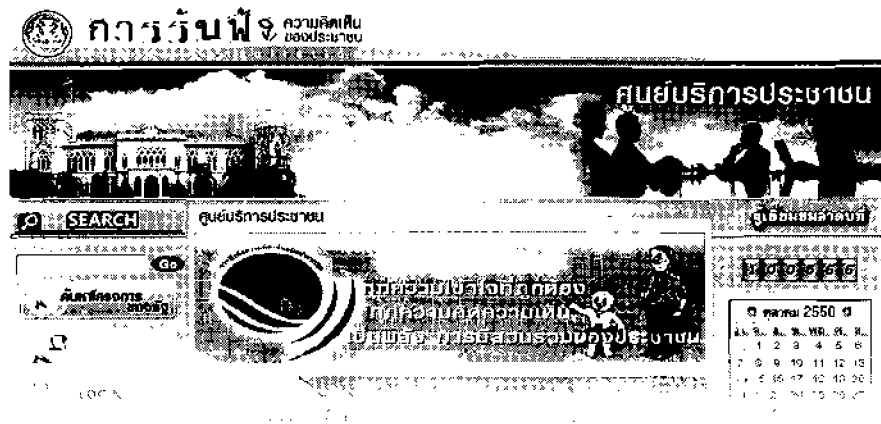
บทที่ ๕

การใช้งานเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ขั้นตอนและวิธีการเผยแพร่ข้อมูลและการประกาศในระบบเครือข่ายสารสนเทศของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีตามระเบียบฯ ข้อ ๗ วรรค ๒ ที่ <http://www.publicconsultation.opm.go.th> มีดังนี้

๑. ให้นำหน่วยงานของรัฐขอชื่อผู้ใช้งานและรหัสผ่านประจำหน่วยงาน กรณีที่ยังไม่ได้รับสามารถขอได้ที่ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เลขที่ ๑ ทำเนียบรัฐบาล ดุสิต กรุงเทพฯ ฯ โทรศัพท์ ๐-๒๒๘๒-๗๘๗๖, ๐-๒๒๘๑-๔๘๗๒
๒. ให้นำหน่วยงานของรัฐลงทะเบียนเข้าใช้งาน โดยใช้ชื่อผู้ใช้งาน (User name) และรหัสผ่าน (Password) ที่ได้รับในหน้าแรกของเว็บไซต์
๓. ให้นำหน่วยงานของรัฐเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐ รวมถึงการประกาศข้อมูลรายละเอียดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนได้ด้วยตนเอง

ทั้งนี้หน่วยงานของรัฐสามารถดาวน์โหลดคู่มือการบันทึกข้อมูลลงในเว็บไซต์ได้ที่เมนู แนวทางการมีส่วนร่วมในส่วนคู่มือการใช้งานระบบภายใน <http://www.publicconsultation.opm.go.th>

บทที่ ๖

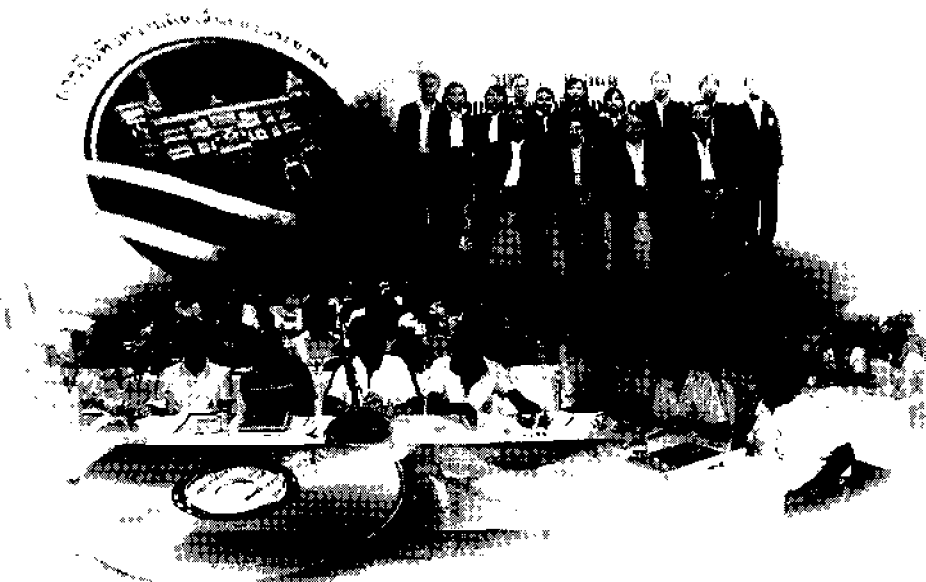
คณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

บทที่ ๖

คณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนดให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และแนะนำหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการตามระเบียบ ฯ และเพื่อให้การดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินโครงการของรัฐและการปฏิบัติราชการทางปกครอง โดยรองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี จึงได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๕๐๕/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๘ แต่งตั้งคณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยมีรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (นายจาตุร อภิชาติบุตร) ซึ่งปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน หัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นรองประธาน และผู้อำนวยการศูนย์บริการประชาชน เป็นกรรมการเลขานุการ โดยมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. กำหนดนโยบาย อำนาจการ ประสานงาน เพื่อให้การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้อง

๒. กำกับ ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และแนะนำหน่วยงานของรัฐ ในการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๓. เผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๔. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการศึกษาหรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุง และพัฒนาวิธีการให้ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๕. ขอให้หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ชี้แจง ให้ข้อมูล หรือจัดส่งเอกสาร ต่อคณะกรรมการ

๖. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการ มอบหมาย

๗. รายงานผลการดำเนินการ ตลอดจนปัญหา/อุปสรรค ต่อนายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีเป็นระยะๆ

ในการนี้เพื่อให้การดำเนินการของคณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ประกอบกับมติ ที่ประชุมคณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในคราวการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ และครั้งที่ ๓/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๙ จึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการการรับฟัง ความคิดเห็นของประชาชนขึ้น ดังนี้

๖.๑ คำสั่งคณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ที่ ๑/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๙ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และแนะนำเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยมีผู้ตรวจราชการสำนัก นายกรัฐมนตรี (นายจตุรงค์ ปัญญาดี) เป็นประธานอนุกรรมการ ศาสตราจารย์ นันทวัฒน์ บรมานันท์ เป็นที่ปรึกษาอนุกรรมการ และผู้อำนวยการศูนย์บริการ ประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นอนุกรรมการ และเลขานุการ และให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๖.๑.๑. ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือและแนะนำหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและถูกต้อง

๖.๑.๒. เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็น ของประชาชน ในกรณีเกี่ยวกับการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

๖.๑.๓ มีอำนาจแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะอนุกรรมการมอบหมาย

๖.๑.๔ รายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทราบ

๖.๑.๕ ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๖.๒ คำสั่งคณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ที่ ๒/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๔ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยมีหัวหน้าผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธานอนุกรรมการ และผู้อำนวยการส่วนประสานมวลชนและประเมินผล เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๖.๒.๑ จัดทำและเผยแพร่แนวทางการเผยแพร่ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๖.๒.๒ จัดทำแผนและดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ.๒๕๔๘ ให้มีความครอบคลุมทั่วถึง

๖.๒.๓ เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๖.๒.๔ มีอำนาจแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะอนุกรรมการมอบหมาย

๖.๒.๕ รายงานผลการดำเนินการให้คณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทราบ

๖.๒.๖ ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๖.๓ คำสั่งคณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ที่ ๓/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๔๔ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการศึกษาและวิจัย เพื่อพัฒนาการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร.พัชรี สีโรตส เป็นประธานอนุกรรมการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรทัย กิกผล เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๖.๓.๑ ศึกษาและวิจัยเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการให้ข้อมูล และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๖.๓.๒ เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๖.๓.๓ มีอำนาจแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะอนุกรรมการมอบหมาย

๖.๓.๔ รายงานผลการดำเนินการต่อที่ประชุมคณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทราบ

๖.๓.๕ ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

๖.๔ คำสั่งคณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่ ๑ / ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ แต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและแก้ไขปัญหาการเรียน โดยมีรองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี นายจาตุร อภิชาติบุตร เป็นที่ปรึกษาและผู้อำนวยการศูนย์บริการประชาชนเป็นประธานอนุกรรมการ และให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๖.๔.๑ ติดตามและแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๔.๒ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์การดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน

๖.๔.๓ เสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในกรณีเกี่ยวกับการดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

๖.๔.๔ มีอำนาจแต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติงานตามที่คณะอนุกรรมการมอบหมาย

๖.๔.๕ รายงานการดำเนินการให้คณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทราบ

๖.๔.๖ ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

บทที่ ๗

การมีส่วนร่วมของประชาชน

บทที่ ๗

การมีส่วนร่วมของประชาชน

*พศ.ดร. อรทัย กิกผล

๗.๑ ความหมาย

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนโดยส่วนรวมอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ต้องอยู่บนพื้นฐานของการที่ประชาชนจะต้องมีอิสระในทางความคิดมีความรู้ความสามารถในการกระทำ และมีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนั้นๆ โดยที่การมีส่วนร่วมของประชาชนจะต้องมีลักษณะการเข้าร่วมอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นจนถึงที่สุด กล่าวคือ เริ่มตั้งแต่การเกิดจิตสำนึกในตนเอง และถือเป็นภาระหน้าที่ของตน ร่วมคิดร่วมกันวางแผนงาน ร่วมดำเนินการ ร่วมกันติดตาม ประเมินผล ร่วมรับผลประโยชน์*

๗.๒ ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

๗.๑.๑ เพื่อต้องการให้ประชาชนเกิดความผูกพัน รู้สึกรัก และมีจิตสำนึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนเอง

๗.๑.๒ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐต่าง ๆ บริหารงานด้วยความโปร่งใส ตรงกับความต้องการของประชาชน และรับผิดชอบต่อประชาชนมากที่สุด

๗.๑.๓ เพื่อให้มีการตรวจสอบการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐทุกชั้นตอน

๗.๓ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งได้เป็น ๕ ระดับ ดังนี้

ระดับที่ ๑ ให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและเสริมสร้างความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับประเด็นปัญหาทางเลือกและทางเลือก

ระดับที่ ๒ หรือ เพื่อได้รับข้อมูลและความคิดเห็นจากประชาชนเกี่ยวกับปัญหาทางเลือกและแนวทางแก้ไข

ระดับที่ ๓ เข้ามาบีบคั้น เพื่อร่วมทำงานกับประชาชนเพื่อสร้างความมั่นใจกับประชาชนว่า ความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนจะได้รับการพิจารณา

ระดับที่ ๔ สร้างความร่วมมือ เพื่อเป็นหุ้นส่วนกับประชาชนในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ ตั้งแต่การระบุปัญหาพัฒนาทางเลือกและแนวทางแก้ไข

ระดับที่ ๕ เสริมอำนาจ เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ

๗.๔ ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม*

๗.๔.๑ เพิ่มคุณภาพในการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดการพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น

๗.๔.๒ การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับ จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ

๗.๔.๓ การสร้างความฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

๗.๔.๔ การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

๗.๔.๕ การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้

๗.๔.๖ ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชนและเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

๗.๔.๗ การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของคนสาธาณชน ถือว่าเป็นการให้การศึกษาชุมชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจ และเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

๗.๔.๘ ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น เป็นการเพิ่มทุนทางสังคมและช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นสอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม*

๗.๔.๙ เกิดความรู้สึกร่วมและรู้สึกรักและแสดงความเป็นเจ้าของท้องถิ่นของตนเอง

๗.๔.๑๐ มีประสบการณ์และคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง

๗.๔.๑๑ เห็นความสำคัญของตนเองและมีส่วนรับรู้ถึงปัญหาอุปสรรคและสามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของตนเองได้

๗.๔.๑๒ สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงเป้าหมาย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อพัฒนาความเป็นอยู่และการบริการที่ดีขึ้น

๗.๔.๑๓ สามารถป้องกันการบริหารการจัดการของหน่วยงานของรัฐที่ไม่โปร่งใส ไม่ถูกต้อง และไม่เกิดประโยชน์ในท้องถิ่นได้

*ผศ.ดร. อรทัย กิกผล อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๗.๕ เทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการวางแผนการมีส่วนร่วมของประชาชน สิ่งที่จะขาดไม่ได้คือการเลือกเทคนิคที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วม เพื่อให้ได้ผลที่นำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ นั่นคือการสร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการหรือนโยบายที่ภาครัฐกำลังจะจัดขึ้น และได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชนในการดำเนินโครงการหรือนโยบายดังกล่าว

เหตุใดจึงต้องมีการใช้เทคนิคการมีส่วนร่วม

- * เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
- * เพื่อรวบรวมข้อมูลจากประชาชนกลุ่มต่างๆ และภาครัฐมีการ feedback ต่อข้อมูลดังกล่าว (หมายถึงการแจ้งกลับต่อประชาชนว่า ข้อมูลที่ได้รับนั้น ภาครัฐนำไปใช้หรือไม่ ถ้าไม่เป็นเพราะเหตุใด)
- * เพื่อสร้างเวทีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่แสดงความจริงใจและโปร่งใส เพื่อสร้างเวทีสมานฉันท์มีข้อตกลงร่วมมือกันทำงานระหว่างภาครัฐกับประชาชนในการจัดทำโครงการ
- * เพื่อเปิดเวทีสาธารณะ

ข้อสังเกตจากเป้าหมายที่กล่าวมาข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ปัญหาการเลือกเทคนิคการมีส่วนร่วม มิได้อยู่ที่ ตัวเทคนิค ที่เลือก แต่ขึ้นอยู่กับ คำถามและวิธีคิด ที่สำคัญ ๓ ข้อ ดังต่อไปนี้

๑. คำถามที่ว่า ทำไม เราจึงเลือกเทคนิคหรือเครื่องมือการมีส่วนร่วมอันนั้น
๒. เราจะนำเทคนิคที่เลือกมาใช้ได้อย่างไร
๓. พฤติกรรม และ ทัศนคติที่จริงจัง และโปร่งใส ที่หน่วยงานผู้จัด มีจัดกระบวนการ การมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการสร้างความไว้วางใจและเชื่อมั่นที่ประชาชน มีให้ภาครัฐจะช่วยทำให้ภาครัฐสามารถจัดทำโครงการได้อย่างสัมฤทธิ์ผลและยั่งยืน

หลักในการเลือกเทคนิคการมีส่วนร่วม

หน่วยงานผู้รับผิดชอบในการวางแผนจัดการมีส่วนร่วม ต้องตระหนักในข้อเท็จจริงว่า ประชาชนที่อาจถูกกระทบจากโครงการ/นโยบาย มีหลากหลาย ทั้งขนาดของกลุ่ม

และผลประโยชน์ที่ต่างกันของแต่ละกลุ่ม การใช้วิธีการหรือเทคนิคอย่างเดียวกันเหมือนกัน สำหรับทุกกลุ่ม จึงเป็นข้อผิดพลาดที่สำคัญ การเลือกเทคนิคการมีส่วนร่วมจึงต้องพิจารณาจากปัจจัยต่อไปนี้

● วัตถุประสงค์ของการใช้

- จะให้มีส่วนร่วมในระดับใด (ให้ข้อมูล, ข้อเท็จจริง, ปรัชญาหรือ, เข้าไปเกี่ยวข้อง, ร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจ, เสริมสร้างพลังให้ประชาชนตัดสินใจ)
- วัตถุประสงค์ของกระบวนการตัดสินใจแต่ละขั้น (เพื่อกำหนดขอบเขตการตัดสินใจ, เพื่อรวบรวมข้อมูล, เพื่อกำหนดเกณฑ์การตัดสินใจ, เพื่อพัฒนาทางเลือก, เพื่อตัดสินใจ)

รูปแบบของกลุ่มเทคนิค

เนื่องจากเทคนิคการมีส่วนร่วมมีหลากหลาย เพื่อให้ผู้ใช้ได้เห็นถึงความแตกต่างในลักษณะของเทคนิค จึงแบ่งกลุ่มเทคนิคการมีส่วนร่วมออกเป็น ๓ กลุ่ม

■ กลุ่มเทคนิคการมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลแก่ประชาชน เป็นกลุ่มเทคนิคที่มีการสื่อสารทางเดียว เพื่อดึงดูดให้ประชาชนรับทราบข้อมูล ซึ่งอาจเป็นการใช้สื่อประเภทต่างๆ ได้แก่ สื่อเอกสาร ยกตัวอย่างเช่น การจัดทำเอกสารข้อเท็จจริง จัดหมายข่าว การจัดทำสื่อวีดิทัศน์ หรือศูนย์ข้อมูล นอกจากนี้ กลุ่มเทคนิคนี้ ยังรวมรูปแบบของการสื่อสารกับประชาชนประเภทต่างๆ เช่น วิทยุ การแถลงข่าว การสัมมนาวิชาการให้กับสื่อมวลชน การชี้แจงข้อมูลในการประชุมของทางการ เป็นต้น ตัวอย่างเทคนิคเหล่านี้ ได้แก่

- เอกสารข้อเท็จจริง
- จัดหมายข่าว
- แผ่นพับ
- โฆษณาทางสื่อ
- รายงานการศึกษา
- การจัดทำวีดิทัศน์
- การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร
- การแถลงข่าว
- เวทีนำเสนอข้อมูล
- การสื่อสารผ่านวิทยุกระจายเสียง
- การจัดสัมมนาวิชาการให้แก่สื่อมวลชน

- การกระจายข่าวชุมชน
- ทักษะศึกษา/การเยี่ยมชมโครงการ
- การนำเสนอ
- การชี้แจงให้ประชาชนในการประชุมของทางราชการ
คำประกาศชี้แจงของราชการ
การให้ข้อมูลทางเว็บไซต์
การจัดนิทรรศการ
การตั้งทีมออกไปรณรงค์ในพื้นที่

■ กลุ่มเทคนิคการมีส่วนร่วมที่เน้นการรับฟังความคิดเห็น หลายเทคนิคในกลุ่มนี้เป็นการสื่อสารแบบสองทาง มีการพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็นได้ แต่จุดเน้น หรือวัตถุประสงค์หลักของเทคนิคอยู่ที่การได้ข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชน เช่น การสัมภาษณ์รายบุคคล ที่ผู้สัมภาษณ์ควรพูดคุยให้ ข้อมูลหรือการจัดทำประชาพิจารณ์ เป็นต้น ตัวอย่างของเทคนิคกลุ่มนี้ ได้แก่

- การสัมภาษณ์รายบุคคล
- การสนทนากลุ่มย่อย
- การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์
- การสำรวจความคิดเห็น
- สายด่วนสายตรง
- ประชาพิจารณ์
- การเยี่ยมชมโครงการเพื่อให้ข้อมูลและรับข้อมูลจากประชาชน
- การจัดหาวิทยากรกระบวนการ
- เวทีเสวนาประชาชน
- ทำแบบสอบถาม
- จัดทำแบบฟอร์มการแสดงความคิดเห็น

■ กลุ่มเทคนิคการมีส่วนร่วมแบบปรึกษาหารือ เป็นรูปแบบที่เป็นการสื่อสารสองทาง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและแสดงความคิดเห็นในเนื้อหาของเทคนิคอย่างชัดเจน จึงเป็นกลุ่มเทคนิคการมีส่วนร่วมที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในระดับค่อนข้างสูง ตัวอย่างเทคนิค ได้แก่

- เวทีสาธารณะ
- เวทีผู้มีส่วนได้เสีย

- การประชุมระดมสมอง
- การพบปะแบบไม่เป็นทางการ
- การประชุมกลุ่มย่อยในการวางแผน
- การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
- คณะที่ปรึกษา
- ฟอรัมแผนภูมิภาค
- การจัดทำแผนที่ความคิดและสร้างอนาคตร่วมกัน

จะเห็นได้ว่า เทคนิคกลุ่มนี้ แต่ละเทคนิคมีลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น เวทีสาธารณะเหมาะสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับคนจำนวนมาก ส่วนการพบปะแบบไม่เป็นทางการมีความเป็นกันเอง และสามารถพูดคุยแบบเป็นส่วนตัว ขณะที่เทคนิคการมีส่วนร่วมแบบคณะที่ปรึกษา (Advisory group) มีความเป็นทางการและจำกัดบุคคลเข้าร่วมเฉพาะตัวแทนที่ได้รับการแต่งตั้ง หากแต่มีความต่อเนื่องมากกว่ารูปแบบอื่น ๆ ที่เป็นการจัดเป็นครั้งคราว

ข้อสังเกตในการใช้กลุ่มเทคนิค

๑. กลุ่มเทคนิคการมีส่วนร่วมทั้ง ๓ กลุ่มมีความต่อเนื่องกัน การให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงในทางปฏิบัติจะถูกนำมาใช้ในเกือบทุกขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วม เช่น ขั้นตอนการปรึกษาหารือ, การเข้าไปเกี่ยวข้อง, การร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจ, เสริมอำนาจให้ประชาชน เนื่องจากจะทำให้ประชาชนให้ความคิดเห็น หรือร่วมตัดสินใจได้นั้น จำเป็นต้องให้เข้าใจถึงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาหรือเทคนิคเวทีนำเสนอข้อมูล (Briefing) อันเป็นเทคนิคการนำเสนอข้อมูลอย่างเป็นทางการให้แก่สื่อมวลชนและกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับโครงการ หรือการเปลี่ยนแปลงในโครงการอย่างละเอียด สามารถนำมาใช้กับทุกระดับการมีส่วนร่วม

๒. การจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมในแต่ละครั้ง สามารถใช้เทคนิคการมีส่วนร่วมมากกว่าหนึ่งเทคนิค เพื่อให้กิจกรรมการมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ยกตัวอย่างเช่น เวทีสาธารณะหรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ อาจจัดร่วมกับ Open House และขณะเดียวกันก็อาจมีมุมรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอยู่ในงาน

หลักในการเลือกเทคนิคการมีส่วนร่วม

ในการออกแบบการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วม สิ่งที่ต้องพิจารณาก็คือ จะเลือกใช้เทคนิคอะไรจึงจะเหมาะสมที่สุด ซึ่งมีข้อสังเกตสำหรับการพิจารณา ดังนี้

✓ เทคนิคที่เลือก เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่ตกลงไว้หรือไม่ เช่น เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข้อมูลที่ถูกต้อง และทั่วถึง

✓ หน่วยงานมีทรัพยากรพอเพียงที่จะใช้ในการทำเทคนิคนี้หรือไม่

✓ ถ้าใช้เทคนิคดังกล่าว จะทำให้สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ฟังถูกต้องหรือเปล่า

✓ มีเวลาเหมาะสมและเพียงพอหรือไม่ในการใช้เทคนิคนี้ เช่น ถ้าเลือกทำการให้ข้อมูลทางเว็บไซต์ แต่มีเวลาในการจัดทำเพียง ๑ อาทิตย์ อาจไม่เพียงพอ

✓ หน่วยงานมีเครื่องมือและบุคลากรเพียงพอจะใช้เทคนิคนี้หรือไม่

✓ มีบุคลากรที่มีทักษะในเทคนิคนี้หรือไม่ หรือหน่วยงานต้องอาศัยการสนับสนุนจากภายนอก

✓ เทคนิคนี้อย่างเดียวจะทำให้ประชาชนพอใจหรือไม่ หรือต้องทำร่วมกับเทคนิคอื่นๆ (เช่น ให้จัดประชาพิจารณ์เพียงอย่างเดียว และครั้งเดียว อาจไม่เพียงพอ อาจต้องออกไปชี้แจงกับผู้นำชาวบ้านอีกหลายครั้ง)

✓ การใช้เทคนิคนี้จะส่งผลให้ การมีส่วนร่วมที่จัดไป กลายเป็น inputs ที่ผู้ตัดสินใจต้องการ และสามารถนำไปใช้ได้ไหม

✓ ในอดีตเคยใช้เทคนิคนี้มาแล้ว และประสบความสำเร็จกับกลุ่มประชาชนที่มีลักษณะใกล้เคียงกันหรือเปล่า

✓ มีสถานการณ์พิเศษอะไรที่อาจกระทบกับการใช้เทคนิคนี้หรือไม่ เช่น มีความขัดแย้งในลักษณะเผชิญหน้า อาจไม่เหมาะสมกับการใช้เทคนิคประชาพิจารณ์ ที่เป็นทางการ และทำให้สองฝ่ายเผชิญหน้าซึ่งกันและกัน

โดยสรุป มีข้อที่ควรต้องพิจารณาเป็นพิเศษในการเลือกเทคนิคการมีส่วนร่วม ดังนี้

- เทคนิคนั้นเหมาะสมกับกลุ่มประชาชนผู้เข้าร่วม
- เป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับลักษณะของโครงการที่จะจัดทำ
- เป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับศักยภาพและทรัพยากรของทีมที่จัด
- เป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับช่วงเวลาจัด

ระดับการมีส่วนร่วมกับเทคนิคที่นำมาใช้

จากเทคนิคการมีส่วนร่วม ที่ได้กล่าวไปข้างต้น สามารถนำไปใช้กับระดับการมีส่วนร่วม ทั้ง ๕ ขั้นตอนได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้ (โปรดดูตารางการใช้เทคนิคการมีส่วนร่วม)

ข้อมูลเบื้องต้น	สิ่งที่เรารอ	เทคนิคที่ใช้
ให้ข้อมูล (inform)	ให้ประชาชนตระหนัก และให้ความรู้แก่ประชาชน	โฆษณาทางสื่อ/ตั้งตู้แจกข้อมูลข่าวสาร/แผ่นพับ/จัดทำวีดิทัศน์/จัดนิทรรศการ/ให้ข้อมูลทางเว็บไซต์/ตั้งทีมออกไปรณรงค์ในพื้นที่/เปิดศูนย์ข้อมูลข่าวสาร/เอกสารข้อเท็จจริง/จดหมายข่าว/รายงานการศึกษาทางเทคนิค/รายการทางโทรทัศน์/ทัศนะศึกษา/การประชุมชี้แจงของหน่วยงาน/คำประกาศของราชการ
การปรึกษาหารือ (consult)	เพื่อให้ได้ input/Feedback จากประชาชนอย่างกว้างขวาง	ประชาพิจารณ์/เวทีเสวนาประชาชน/การเยี่ยมชมโครงการเพื่อให้ข้อมูลและรับข้อมูลจากประชาชน/การจัดหาวิทยากรกระบวนการ/การสนทนากลุ่มย่อย/ทำแบบสอบถาม/จัดทำแบบฟอร์มการแสดงความคิดเห็น/การสัมภาษณ์รายบุคคล/การสนทนากลุ่มย่อย/สายด่วนสายตรง/การแสดงความคิดเห็นผ่าน website
การเข้าไปเกี่ยวข้อง (involve)	เพื่อให้เกิดการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเต็มที่	การประชุมกลุ่มย่อยในการวางแผน/การจัดหาวิทยากรกระบวนการ/การประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น/เวทีสาธารณะ
ร่วมคิดร่วมทำร่วมตัดสินใจ (collaborate)	เพื่อสร้างฉันทานุมัติ	คณะที่ปรึกษา/เวทีผู้มีส่วนได้เสีย/ฟอรัมแผนภูมิภาค/การจัดทำแผนที่ความคิดและสร้างอนาคตร่วมกัน/การพบปะอย่างไม่เป็นทางการ/การประชุมระดมสมอง
เสริมอำนาจประชาชน (empower)	เพื่อสร้างเวทีให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ	การลงคะแนนเสียง

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บทที่ ๘

ความสัมพันธ์ของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
กับการมีส่วนร่วมของประชาชน

๑๖๖

บทที่ ๘

ความสัมพันธ์ของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน กับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนเป็นส่วนสำคัญที่จะสนับสนุนให้การดำเนินโครงการของรัฐประสบผลสำเร็จ เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินโครงการของรัฐนั้นได้ตรงตามความต้องการของประชาชน และเป็นประโยชน์กับประชาชนในภาพรวมได้มากที่สุด โดยประชาชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของตนเกี่ยวกับการดำเนินโครงการของรัฐนั้น

การเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนไม่ได้มีความหมายเพียงการไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเท่านั้น แต่หมายถึงการที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับโครงการของรัฐในท้องถิ่นของตน โดยประชาชนมีโอกาสดแสดงความคิดเห็น และเข้ามามีส่วนร่วมในทุกระดับตั้งแต่ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ระดับหารือ ระดับเข้ามามีบทบาท ระดับสร้างความร่วมมือ และระดับเสริมอำนาจ ซึ่งถ้าประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจในการดำเนินการต่าง ๆ แล้วจะทำให้โครงการของรัฐสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนได้มากที่สุด นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นของตนในการดำเนินโครงการของรัฐจะมีผลให้การดำเนินโครงการของรัฐต่างๆ นั้นเป็นไปด้วยความรวดเร็ว รวมทั้งลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างประชาชนกับการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐอีกด้วย

การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับที่ ๒ คือระดับหารือ ซึ่งเป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ เกิดการสื่อสาร ๒ ทาง ระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน ทำให้หน่วยงานของรัฐกับประชาชนเกิดความเข้าใจตรงกัน ทำให้การดำเนินโครงการของหน่วยงานของรัฐนั้นเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว และเป็นไปตามวัตถุประสงค์

ภาคผนวก

**ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
พ.ศ. ๒๕๔๘**

**ศูนย์บริการประชาชน
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี**

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๘

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐและประชาชน รวมตลอดทั้งเป็นแนวทางในการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการของรัฐอย่างกว้างขวาง

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๘"

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะ โดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. ๒๕๓๖

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

"โครงการของรัฐ" หมายความว่า การดำเนินโครงการของหน่วยงานของรัฐอันเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจหรือสังคม ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐหรือโดยวิธีการให้สัมปทานหรืออนุญาตให้บุคคลอื่นทำ ทั้งนี้ บรรดาที่มีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสียเกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นใดของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ

"ผู้มีส่วนได้เสีย" หมายความว่า ผู้ซึ่งอาจได้รับความเดือดร้อนหรือความเสียหายโดยตรงจากการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวง และให้หมายรวมถึงนายกรัฐมนตรี ในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชาของสำนักนายกรัฐมนตรีและส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมซึ่งไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

ข้อ ๕ ก่อนเริ่มดำเนินการโครงการของรัฐ หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการ ต้องจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลตามข้อ ๗ ให้ประชาชนทราบ และจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีตามข้อ ๘ ด้วยก็ได้

หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการของรัฐที่มีผลกระทบต่อประชาชน เป็นส่วนรวมต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีตามข้อ ๘ ก่อนเริ่มดำเนินการ

ข้อ ๖ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐมิได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ก่อนเริ่มดำเนินการโครงการของรัฐตามข้อ ๕ วรรคหนึ่ง เมื่อผู้มีส่วนได้เสียร้องขอรัฐมนตรีสำหรับราชการส่วนกลาง ผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับราชการส่วนภูมิภาคหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับราชการของกรุงเทพมหานคร จะสั่งหน่วยงานของรัฐให้รับฟังความคิดเห็นของประชาชนก่อนก็ได้ ในกรณีเช่นนั้นให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยเร็ว

ข้อ ๗ ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการของรัฐที่หน่วยงานของรัฐต้องเผยแพร่แก่ประชาชน อย่างน้อย ต้องประกอบด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้

(๑) เหตุผลความจำเป็น และวัตถุประสงค์ของโครงการ

(๒) สาระสำคัญของโครงการ

(๓) ผู้ดำเนินการ

(๔) สถานที่ที่จะดำเนินการ

(๕) ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ

(๖) ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ

(๗) ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนที่อยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพอยู่ในสถานที่ที่จะดำเนินโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง และประชาชนทั่วไป รวมทั้งมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากผลกระทบดังกล่าว

(๘) ประมาณการค่าใช้จ่าย ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้ดำเนินโครงการของรัฐเอง ให้ระบุที่มาของเงินที่จะนำมาใช้จ่ายในการดำเนินโครงการนั้นด้วย

ให้หน่วยงานของรัฐประกาศข้อมูลที่ต้องเผยแพร่แก่ประชาชนตามวรรคหนึ่งในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้นตามระเบียบนี้ด้วย

ข้อ ๘ ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องมุ่งให้ประชาชน มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโครงการของรัฐ และรวบรวมความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อโครงการนั้น รวมตลอดทั้งความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่ประชาชนด้วย หน่วยงานของรัฐจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไปพร้อมกับการเผยแพร่ข้อมูลแก่ประชาชนก็ได้

ข้อ ๙ การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามข้อ ๘ อาจใช้วิธีการอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

- (๑) การสำรวจความคิดเห็น ซึ่งอาจทำโดยวิธีดังต่อไปนี้
 - (ก) การสัมภาษณ์รายบุคคล
 - (ข) การเปิดให้แสดงความคิดเห็นทางไปรษณีย์ ทางโทรศัพท์หรือโทรสารทางระบบเครือข่ายสารสนเทศ หรือทางอื่นใด
 - (ค) การเปิดโอกาสให้ประชาชนมารับข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการ
 - (ง) การสนทนากลุ่มย่อย
- (๒) การประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งอาจทำได้โดยวิธีดังต่อไปนี้
 - (ก) การประชาพิจารณ์
 - (ข) การอภิปรายสาธารณะ
 - (ค) การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร
 - (ง) การประชุมเชิงปฏิบัติการ
 - (จ) การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย

(๓) วิธีอื่นที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนด

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเห็นว่าการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีอื่น นอกจากที่กำหนดไว้ในข้อ ๙ จะทำให้การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนบรรลุวัตถุประสงค์ตามข้อ ๘ หน่วยงานของรัฐจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีนั้นก็ได้ แต่เมื่อดำเนินการแล้ว ให้แจ้งสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีทราบด้วย

ข้อ ๑๑ ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องประกาศให้ประชาชนทราบถึงวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลา สถานที่ ตลอดจนรายละเอียดอื่นที่เพียงพอแก่การที่ประชาชนจะเข้าใจและสามารถแสดงความคิดเห็นได้

ประกาศตามวรรคหนึ่ง ให้ปิดไว้โดยเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงานของรัฐ และสถานที่ที่จะดำเนินโครงการของรัฐนั้นเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนเริ่มดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และให้ประกาศในระบบเครือข่ายสารสนเทศที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจัดให้มีขึ้นตามระเบียบนี้ด้วย

ข้อ ๑๒ เมื่อดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้ว ให้หน่วยงานของรัฐ จัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และประกาศให้ประชาชนทราบภายใน สิบห้าวันนับแต่วันที่เสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

ให้นำความในข้อ ๑๑ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่การประกาศตามข้อนี้โดยอนุโลม

ข้อ ๑๓ เมื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้วปรากฏว่าการดำเนินโครงการของรัฐ โครงการใดอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนมากกว่าข้อมูลที่เผยแพร่แก่ประชาชนตามข้อ ๗ (๗) ถ้ายังมีความจำเป็นต้องดำเนินโครงการดังกล่าวต่อไป หน่วยงานของรัฐต้องกำหนด มาตรการป้องกัน แก้ไข หรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น จากผลกระทบดังกล่าวเพิ่มขึ้น ตามความเหมาะสมก่อนเริ่มดำเนินการโครงการของรัฐนั้น และประกาศให้ประชาชนทราบ

ให้นำความในข้อ ๑๑ วรรคสอง มาใช้บังคับแก่การประกาศตามข้อนี้โดยอนุโลม

ข้อ ๑๔ ระเบียบนี้ไม่ใช้บังคับแก่

(๑) โครงการของรัฐที่กฎหมายบัญญัติวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หรือผู้มีส่วนได้เสียไว้เป็นการเฉพาะ

(๒) โครงการของรัฐที่เริ่มดำเนินการไปแล้วก่อนวันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ

ข้อ ๑๕ ให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และแนะนำหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการตามระเบียบนี้ รวมทั้งให้มีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำและเผยแพร่แนวทางการเผยแพร่ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้หน่วยงานของรัฐทราบ โดยจะจัดให้มีการสัมมนาหรือฝึกอบรมเป็นครั้งคราว ด้วยก็ได้

(๒) ศึกษาหรือวิจัยเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการให้ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

(๓) จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และระบบเครือข่ายสารสนเทศ เพื่อประโยชน์ในการประกาศ รวบรวม และให้บริการข้อมูลที่เผยแพร่แก่ประชาชนและข้อมูล เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบนี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามวรรคหนึ่ง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีจะเชิญผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการให้ข้อมูลและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมาให้ข้อมูล ความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะด้วยก็ได้

ข้อ ๑๖ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘
พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร
นายกรัฐมนตรี

๒. กรณีตัวอย่างการดำเนินการตามระเบียบฉบับนี้*

โครงการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในชุมชนเทศบาลนครสมุทรสาคร

การประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีประชาพิจารณ์เกี่ยวกับโครงการปรับปรุง และจัดทำรูปแบบรายละเอียดก่อสร้างโครงการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในชุมชนเทศบาลนครสมุทรสาคร เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ ดังนี้

๑. วิธีการแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมประชาพิจารณ์ ซึ่งมี ๒ วิธี ดังนี้

๑.๑ การแสดงความคิดเห็นด้วยวาจาต่อที่ประชุม ให้เวลาคนละไม่เกิน ๓ นาที

๑.๒ การแสดงความคิดเห็นเป็นเอกสาร โดยเขียนลงในแบบฟอร์มที่เตรียมไว้ให้

๒. บรรยายเพื่อชี้แจงข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ โดยการนำเสนอบนจอภาพ ดังนี้

๒.๑ วัตถุประสงค์ เหตุผลและความจำเป็นของโครงการ

จังหวัดสมุทรสาครมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศและการเพิ่มขึ้นของประชากร ชุมชน และอุตสาหกรรมทำให้แหล่งน้ำเน่าเสียในแหล่งน้ำลำคลองทางจังหวัดสมุทรสาคร จึงมีความต้องการที่จะฟื้นฟูและปรับปรุงแหล่งน้ำลำคลองดังกล่าว

๒.๒ สารระสำคัญของโครงการมีองค์ประกอบของโครงการ คือ ระบบระบายน้ำและท่อ รวบรวมน้ำเสีย โดยมีโรงบำบัดน้ำเสียแบบชีวภาพชนิดเติมอากาศระบบคลอวงเวียน

๒.๓ ผู้ดำเนินการ ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาครเป็นผู้ดำเนินการศึกษาปรับปรุง และจัดทำรูปแบบรายละเอียดก่อสร้าง จากนั้นแล้วจะมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาครรับผิดชอบก่อสร้าง และบริหารจัดการโครงการบำบัดน้ำเสียต่อไป

๒.๔ สถานที่ที่ดำเนินการครอบคลุมพื้นที่ในตำบลมหาชัย ในเขตเทศบาลนครสมุทรสาคร และพื้นที่ข้างเคียงในเขตตำบลท่าทราย ตำบลท่าจีนและตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

๒.๕ ขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการก่อสร้างระบบระบายน้ำ ใช้เวลา ๒ ปี การก่อสร้างระบบรวบรวมน้ำเสียและโรงบำบัดน้ำเสีย ๓ ปี งบประมาณค่าใช้จ่ายทั้งหมด ๑,๒๙๐ ล้านบาท

๒.๖ ผลกระทบในระหว่างก่อสร้างที่มีต่อประชาชน ได้แก่ การจราจร การขุดดินกองดิน และอุปกรณ์ต่างๆ ผลของสภาพน้ำใต้ดินและฐานราก ผลของการก่อสร้างวางท่อระบายน้ำใหม่ต่อการเกิดน้ำท่วมและผลเสียทางเศรษฐกิจ

๒.๗ มาตรการป้องกันแก้ไขผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

- การจัดการทางด้านการจราจร
- การจัดการทางด้านกลิ่นเสียง และแมลงรบกวนมาตรการป้องกันแก้ไข

ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นอยู่ในสัญญาว่าจ้าง

๒.๘ ผลประโยชน์ของการก่อสร้างจะช่วยลดปริมาณความสกปรกในน้ำเสียจากชุมชน ลดปัญหาน้ำท่วมขัง ลดมลพิษและการสูทาบิบาลที่ดี มีผลดีต่อการพัฒนาใช้ที่ดิน ทำให้สภาพสังคมดีขึ้นและส่งเสริมด้านความงามตามธรรมชาติและการพักผ่อนหย่อนใจ

๒.๙ การประชาสัมพันธ์โครงการมีการปฐมนิเทศ เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๘ การประชุมกลุ่มย่อย ๒ ครั้ง คือเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๔๘ และเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๘ รวมทั้งบริษัทที่ปรึกษาได้นำประชาชนที่ได้รับผลกระทบเยี่ยมชมโรงปรับปรุงคุณภาพน้ำเทศบาลนครนนทบุรี และโรงบำบัดน้ำเสียเทศบาลเมืองแสนสุข

๒.๑๐ ดำเนินการการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยคณะกรรมการประชาสัมพันธ์เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมการประชุมแสดงความคิดเห็นด้วยวาจา เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นเป็นเอกสารโดยเขียนลงในแบบฟอร์มที่เตรียมไว้ เจ้าหน้าที่จะรับเอกสารมาบันทึกและพิมพ์ให้ผู้เข้าร่วมประชุมประชาสัมพันธ์ทราบ (ผ่านจอภาพ) แล้วคณะกรรมการประชาสัมพันธ์อ่านให้ผู้เข้าร่วมประชุมประชาสัมพันธ์ทราบและมีตัวแทนเจ้าหน้าที่ ของโครงการประชาสัมพันธ์เป็นผู้ตอบชี้แจง

๒.๑๑ สรุปการชี้แจงประเด็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับโครงการตามความคิดเห็นของประชาชน

๒.๑๒ จังหวัดสมุทรสาครได้ทำรายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยวิธีประชาพิจารณ์ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ (ข้อ ๑๑ วรรคสองและข้อ ๑๒) คือประกาศให้ประชาชนทราบภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่เสร็จสิ้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งต้องดำเนินการภายในวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๙ โดยให้ปิดไว้โดยเปิดเผย ณ สถานที่ปิดประกาศของหน่วยงาน สถานที่ที่จะดำเนินโครงการของรัฐนั้น และประกาศในระบบเครือข่ายสารสนเทศของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

๓. ข้อซักถามเกี่ยวกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

๑. คำถาม การก่อสร้างโครงการของรัฐ เช่น ถนน สะพาน ต้องทำการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั้งหมดหรือไม่

คำตอบ กรณีที่จะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ จะต้องเข้าองค์ประกอบข้อ ๔

๑. เป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ
๒. เป็นโครงการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจหรือสังคม
๓. หน่วยงานของรัฐเป็นผู้ดำเนินการเอง/ให้สัมปทาน/อนุญาตให้บุคคลอื่นทำ
๔. เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสียกับชุมชนท้องถิ่น

การก่อสร้างโครงการของรัฐ เช่น ถนน สะพาน ที่จะต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจะต้องเป็นโครงการของรัฐ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อ ๔ จะทั้งหมดหรือไม่นั้น จะต้องดูว่าครบองค์ประกอบของคำว่า "โครงการของรัฐ" ตามระเบียบฯ ข้อ ๔ หรือไม่ ถ้าครบองค์ประกอบทั้งหมดก็จะต้องเผยแพร่ข้อมูลโครงการก่อนแล้วจึงพิจารณาต่อไปว่า ๑. หากมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อประชาชนเป็นส่วนรวมต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ๒. หากมีผลกระทบอย่างกว้างขวาง หน่วยงานของรัฐจะรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วยก็ได้

ดังนั้น การก่อสร้างโครงการของรัฐ เช่น ถนน สะพาน ที่ต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจะต้องเป็นโครงการของรัฐที่ดำเนินการโดยส่วนราชการ/หน่วยงานของรัฐ ได้แก่ ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นใดของรัฐ และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจหรือสังคม ทั้งเป็นผู้ดำเนินการเอง/ให้สัมปทาน/อนุญาตให้บุคคลอื่นทำ แล้วทำให้เกิดผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย วิถีชีวิต หรือส่วนได้เสียกับชุมชนท้องถิ่น

๒. คำถาม การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจำเป็นต้องลง "เว็บไซต์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี" ทุกรายการใช่หรือไม่แล้ว "เว็บไซต์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี" จะมีพื้นที่เพียงพอที่จะรองรับข้อมูลของทั้งประเทศหรือไม่

คำตอบ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน หน่วยงานของรัฐต้องประกาศให้ประชาชนทราบถึงวิธีการรับฟังความคิดเห็น ระยะเวลา สถานที่ ตลอดจนรายละเอียดอื่นที่เพียงพอแก่การที่ประชาชนจะเข้าใจและสามารถแสดงความคิดเห็นได้

เว็บไซต์ของสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สามารถที่จะรองรับข้อมูลของทั้งประเทศได้ โดยขณะนี้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีได้จัดทำระบบฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และระบบเครือข่ายสารสนเทศเพื่อประกาศ รวบรวม และให้บริการข้อมูลโครงการของรัฐและข้อมูลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่หน่วยงานของรัฐต้องเผยแพร่แก่ประชาชน และได้เปิดประกาศแล้วที่ <http://www.publicconsultation.go.th>

ดังนั้น การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไม่จำเป็นที่จะต้องลงทุกรายการ รายการที่จะลงจะต้องมีรายละเอียด ตามข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง

๓. คำถาม การประชาคมเกี่ยวกับการจัดซื้อที่ดินเพื่อทำเป็นบ่อขยะ มีขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร และต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจำนวนเท่าไร และต้องให้ประชาชนมีความเห็นชอบโครงการจำนวนเท่าไรจึงจะจัดซื้อที่ดินได้

คำตอบ การประชาคมไม่มีรูปแบบหรือกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนในการรับฟังความคิดเห็น สามารถปรับใช้กับเทคนิคอื่นๆ ที่ได้เขียนไว้ในคู่มือระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ และจำนวนการรับฟังความคิดเห็นไม่ได้กำหนดจำนวนไว้ว่าจะรับฟังจำนวนเท่าไรให้เป็นดุลยพินิจของหน่วยงานของรัฐเจ้าของโครงการ

๔. คำถาม การประชาคมถือเป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามข้อ ๙ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ หรือไม่ ถ้าใช่แล้วมีความหมายว่าอย่างไร

คำตอบ ประชาคม ตามราชบัณฑิตยสถาน หมายความว่า ชุมชน, กลุ่มชน ซึ่งอยู่รวมกันและมีการติดต่อสัมพันธ์กัน

การประชาคม ถือเป็นการสนทนากลุ่มย่อยหรือการประชุมปรึกษาหารือเพื่อรับฟังความคิดเห็นหรือการหาประชามติของชุมชนอย่างหนึ่ง หากเป็นการประชุมระดับตัวแทนและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย จึงถือเป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามข้อ ๙ ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘

๕. คำถาม ที่ขอนแก่นได้งบประมาณสร้างสะพานลอยรถข้ามถนนแต่ทำประชาพิจารณ์ไป ๓ ครั้งแล้วก็ไม่ดำเนินการก่อสร้างสักที จะแก้ปัญหาอย่างไร ฟ้องใครได้บ้าง โปรดชี้แนะ

คำตอบ การก่อสร้างสะพานลอยข้ามถนน เมื่อมีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยวิธีประชาพิจารณ์ไปแล้ว ๓ ครั้ง ไม่มีการดำเนินการก็เป็นดุลยพินิจของหน่วยงานของรัฐว่าจะก่อสร้างหรือไม่ เมื่อได้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนแล้ว

และการจะฟ้องหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับระเบียบฯ นั้น จะต้องเป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบฯ ได้แก่ มิได้เผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐหรือจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นกรณีที่โครงการเกิดผลกระทบรุนแรงก่อนเริ่มดำเนินการโครงการของรัฐ ตามข้อ ๕ วรรคหนึ่ง ในกรณีนี้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถร้องขอรัฐมนตรีสำหรับราชการส่วนกลาง ผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับราชการส่วนภูมิภาคหรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับราชการของกรุงเทพมหานคร เพื่อร้องขอให้มีการรับฟังความคิดเห็นตามข้อ ๖ ทั้งนี้ การฟ้องร้องหน่วยงานสามารถฟ้องได้ที่ศาลปกครอง

๖. คำถาม หน่วยงานของรัฐใช้ดุลยพินิจสุดท้ายแล้วว่าไม่รับฟังอุทธรณ์ยืนยันทำโครงการต่อไป ศาลปกครองจะมีอำนาจสั่งยุติโครงการได้หรือไม่

คำตอบ กรณีที่ศาลปกครองจะสั่งได้ คือ กรณีที่หน่วยงานของรัฐดำเนินโครงการโดยไม่มีการเผยแพร่ข้อมูลโครงการของรัฐหรือไม่มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน กรณีโครงการของรัฐมีผลกระทบรุนแรงและมีผู้ส่วนได้เสียยื่นฟ้อง แต่กรณีนี้เป็นกรณีที่หน่วยงานของรัฐยืนยันทำโครงการ หากโครงการมีผลกระทบมากกว่าข้อมูลผลกระทบเดิมที่เคยเผยแพร่ไว้ตามข้อ ๗ หน่วยงานของรัฐนั้น จะต้องกำหนดมาตรการป้องกัน แก้ไขหรือเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายตามระเบียบฯ ข้อ ๑๓

๕. กรณีตัวอย่างโครงการของรัฐที่จะต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๕๘

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	หน่วยงาน	หมายเหตุ
๑	โครงการระบบรถไฟฟ้า 5 สายทาง - สายสีเขียว ช่วงหมอชิต - สะพานใหม่ และช่วงบางซื่อ - สมุทรปราการ	สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร	
๒	โครงการรถไฟฟ้า 5 สายทาง - สายสีน้ำเงิน และสายสีม่วง (ช่วงบางใหญ่ - บางซื่อ)	สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร	
๓	โครงการรถไฟฟ้า 5 สายทาง - โครงการรถไฟฟ้าสายสีแดง ช่วงบางซื่อ-รังสิต ช่วงบางซื่อ-ตลิ่งชัน	สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร	
๔	โครงการก่อสร้างอุโมงค์ลอดทางรถไฟบริเวณจุดตัด ถนนสีโรรสกับทางรถไฟสายใต้	สำนักงานจังหวัดยะลา	
๕	โครงการปรับปรุงถนนลูกรังเพื่อการเกษตร หมู่ที่ 1,3,8	องค์การบริหารส่วนตำบล อุทุมพร จ.หนองคาย	
๖	โครงการก่อสร้างคันกั้นน้ำระหว่างหนองแคน-แม่น้ำสงคราม จ.หนองคาย	องค์การบริหารส่วนตำบล อุทุมพร	
๗	โครงการก่อสร้างอาคารเอนกประสงค์ หมู่ที่ ๑ และหมู่ 13,14	องค์การบริหารส่วนตำบล อุทุมพร จ.หนองคาย	
๘	โครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก หมู่ที่ 6, 5, 4, 8, 10 และหมู่ 12	องค์การบริหารส่วนตำบล อุทุมพร จ.หนองคาย	
๙	โครงการขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร หมู่ที่ 11	องค์การบริหารส่วนตำบล อุทุมพร จ.หนองคาย	
๑๐	โครงการก่อสร้างอาคารเอนกประสงค์ ตำบลบ้านเดื่อ ตำบลบ้านเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย	องค์การบริหารส่วนตำบล บ้านเดื่อ อ.เมือง จ.หนองคาย	
๑๑	โครงการปรับปรุงถนนลูกรังและวางท่อระบายน้ำ คลส. หมู่ที่ ๒,๕,๙	องค์การบริหารส่วนตำบล อุทุมพร ต.วังหลวง จ.หนองคาย	
๑๒	โครงการสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก หมู่ที่ ๕ บ้านนาตุน	องค์การบริหารส่วนตำบล อุทุมพร ต.วังหลวง จ.หนองคาย	
๑๓	โครงการสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย เทศบาลเมืองทุ่งสง	เทศบาลเมืองทุ่งสง	

๕. โครงการของรัฐที่ไม่ต้องดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	หน่วยงาน	หมายเหตุ
๑	โครงการจัดอบรมด้านสุขาภิบาลอาหาร ประจำปี ๒๕๔๔ ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามระเบียบฯ คือ เป็นโครงการที่ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	เทศบาลตำบลเชียงคำ	
๒	โครงการอบรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามระเบียบฯคือ เป็นโครงการที่ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	สำนักงานจังหวัดเชียงใหม่	
๓	โครงการเผยแพร่ความรู้ด้านการบังคับคดีและวางทรัพย์แก่ประชาชน ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามระเบียบฯคือ เป็นโครงการที่ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	กรมบังคับคดี	
๔	โครงการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามระเบียบฯคือ เป็นโครงการที่ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	กรมบังคับคดี	
๕	โครงการคาราวานเสริมสร้างเด็กอบรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามระเบียบฯคือ เป็นโครงการที่ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	กรมส่งเสริมการเกษตร	
๖	โครงการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อพัฒนาผู้เกษตรปลอดภัย ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามระเบียบฯคือ เป็นโครงการที่ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	องค์การบริหารส่วน จังหวัดพะเยา	
๗	โครงการเขตปลอดโรคพิษสุนัขบ้า อ.แก่งจ.ระยอง ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามระเบียบฯ คือ เป็นโครงการที่ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	เทศบาลเมืองแก่ง	
๘	โครงการแข่งขันประเพณีหนองฮี คัฟ ครั้งที่ ๑๔ ประจำปี ๒๕๔๔ ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามระเบียบฯคือเป็นโครงการที่ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	องค์การบริหารส่วนตำบล หนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด	
๙	โครงการออกเยี่ยมมารดาและทารกหลังคลอด ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามระเบียบฯคือ เป็นโครงการที่ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดระยอง	
๑๐	โครงการรณรงค์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามระเบียบฯคือ เป็นโครงการที่ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	เทศบาลตำบลเชียงคำ	
๑๑	โครงการรณรงค์ส่งเสริมการสร้างสุขภาพผู้สูงอายุ ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามระเบียบฯ คือ เป็นโครงการที่ ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวาง	เทศบาลตำบลเชียงคำ	

๖. โครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมตามประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดโครงการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่ต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ฉบับที่ ๑ (ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๓๕) ฉบับที่ ๒ (ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๓๕) และ ฉบับที่ ๓ (ลงวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๓๙) ที่ได้กำหนดโครงการหรือกิจการที่ต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมไว้ ๒๒ ประเภท ซึ่งเข้าข้อยกเว้นตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ฯ ข้อ ๑๔ (๑) ทำให้โครงการดังกล่าวไม่ต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ฯ นี้ ดังนี้

๑. เขื่อนกักเก็บน้ำหรืออ่างน้ำที่มีปริมาตรเก็บกักน้ำตั้งแต่ ๑๐๐ ล้านลูกบาศก์เมตรขึ้นไปหรือมีพื้นที่เก็บกักน้ำตั้งแต่ ๑๕ ตารางกิโลเมตรขึ้นไป
๒. การชลประทานที่มีพื้นที่การชลประทานตั้งแต่ ๘๐,๐๐๐ ไร่ขึ้นไป
๓. สนามบินพาณิชย์ทุกขนาด
๔. โรงแรมหรือสถานที่พักตากอากาศที่มีจำนวนตั้งแต่ ๘๐ ห้องขึ้นไป
๕. ระบบทางพิเศษ ตามกฎหมายว่าด้วยการทางพิเศษ หรือโครงการที่มีลักษณะเช่นเดียวกับทางพิเศษ หรือระบบมวลชนที่ใช้รางทุกขนาด
๖. การทำเหมือง ตามกฎหมายว่าด้วยแร่ทุกขนาด
๗. นิคมอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยนิคมอุตสาหกรรม หรือโครงการที่มีลักษณะเดียวกับนิคมอุตสาหกรรมทุกขนาด
๘. ท่าเรือพาณิชย์ที่สามารถรับเรือขนาดตั้งแต่ ๕๐๐ ตันกรอสขึ้นไป
๙. โรงไฟฟ้าพลังความร้อนที่มีกำลังผลิตกระแสไฟฟ้าตั้งแต่ ๑๐ เมกกะวัตต์ขึ้นไป
๑๐. การอุตสาหกรรม

(๑) อุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่ใช้วัตถุดิบซึ่งได้จากการกลั่นน้ำมันปิโตรเลียม และ/หรือการแยกก๊าซธรรมชาติในกระบวนการผลิตตั้งแต่ ๑๐๐ ตันต่อวัน

(๒) อุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันปิโตรเลียมทุกขนาด

(๓) อุตสาหกรรมแยกหรือแปรสภาพก๊าซธรรมชาติทุกขนาด

(๔) อุตสาหกรรมคลอ-แอลคาไลน์ (Chlor-alkaline industry) ที่ใช้โซเดียมคลอไรด์ (NaCl) เป็นวัตถุดิบในการผลิตโซเดียมคาร์บอเนต (Na_2CO_3) โซเดียมไฮดรอกไซด์ (NaOH) กรดไฮโดรคลอริก (HCl) คลอรีน (Cl_2) โซเดียมไฮโปคลอไรด์ (NaOCl) และปูนคลอรีน (Bleaching Powder) ที่มีกำลังผลิตสารดังกล่าวแต่ละชนิดหรือรวมกันตั้งแต่ ๑๐๐ ตันต่อวันขึ้นไป

(๕) อุตสาหกรรมเหล็ก และ/หรือเหล็กกล้าที่มีกำลังผลิตตั้งแต่ ๑๐๐ ตันต่อวันขึ้นไป

(๖) อุตสาหกรรมผลิตปูนซีเมนต์ทุกขนาด

(๗) อุตสาหกรรมถลุงแร่หรือหลอมโลหะซึ่งมิใช่อุตสาหกรรมเหล็กหรือเหล็กกล้าที่มีกำลังผลิตตั้งแต่ ๕๐ ตันต่อวันขึ้นไป

(๘) อุตสาหกรรมการผลิตเยื่อกระดาษที่มีกำลังผลิตตั้งแต่ ๕๐ ตันต่อวันขึ้นไป

๑๑. โครงการทุกประเภทที่อยู่ในพื้นที่ที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ กำหนดให้เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำชั้น ๑ ปี

๑๒. การถมที่ดินในทะเลทุกขนาด

๑๓. อาคารที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ ฝั่งทะเล ทะเลสาบหรือชายหาด หรือที่อยู่ใกล้หรือในอุทยานแห่งชาติ หรืออุทยานประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นบริเวณที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมอาคารที่มีขนาด

(๑) ความสูงตั้งแต่ ๒๓.๐๐ เมตรขึ้นไป

(๒) มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐

ตารางเมตร

๑๔. อาคารที่อยู่อาศัยรวมตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารที่มีจำนวนห้องพักตั้งแต่ ๘๐ ห้องขึ้นไป

๑๕. การจัดสรรที่ดินเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย หรือเพื่อประกอบการพาณิชย์ จำนวนที่ดินแปลงย่อยตั้งแต่ ๕๐๐ แปลง หรือที่ดินเกินกว่า ๑๐๐ ไร่

๑๖. โรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล

(๑) กรณีที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำฝั่งทะเล ทะเลสาบหรือชายหาด ซึ่งเป็นบริเวณที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีเพียงสำหรับผู้ป่วยไว้ค้างคืนตั้งแต่ ๓๐ เตียงขึ้นไป

(๒) กรณีโครงการที่ไม่อยู่ในข้อแรกที่มีเตียงสำหรับผู้ป่วยไว้ค้างคืน ตั้งแต่ ๖๐ เตียงขึ้นไป

๑๗. อุตสาหกรรมผลิตสารออกฤทธิ์ หรือสารที่ใช้ป้องกันหรือกำจัดศัตรูพืช หรือสัตว์ โดยกระบวนการทางเคมีทุกขนาด

๑๘. อุตสาหกรรมผลิตปุ๋ยเคมีโดยกระบวนการทางเคมีทุกขนาด

๑๙. ทางหลวงหรือถนนทุกขนาดที่เทียบเท่าหรือสูงกว่ามาตรฐานต่ำสุดของทางหลวงชนบทขึ้นไป โดยรวมความถึงการก่อสร้างคันทางให้เพิ่มเติมจากคันทางที่มีอยู่ซึ่งมีความหมายตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวงที่ตัดผ่านพื้นที่ดังต่อไปนี้

(๑) พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามกฎหมาย ว่าด้วย การสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

(๒) พื้นที่อุทยานแห่งชาติตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ

(๓) พื้นที่ลุ่มแม่น้ำชั้น ๒ ตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว

(๔) พื้นที่เขตป่าชายเลนที่เป็นป่าสงวนแห่งชาติ

(๕) พื้นที่ชายฝั่งทะเลในระยะ ๕๐ เมตร ห่างจากระดับน้ำทะเลขึ้นสูงสุด

๒๐. โรงงานปรับปรุงคุณภาพของเสียรวมถึงปฏิภูลหรือวัสดุที่ไม่ใช้แล้วตามกฎหมาย ว่าด้วยโรงงาน

๒๑. อุตสาหกรรมประกอบกิจการเกี่ยวกับน้ำตาล ดังต่อไปนี้

(๑) การทำน้ำตาลทรายดิบ น้ำตาลทรายขาว น้ำตาลทรายขาวบริสุทธิ์ ทุกขนาด

(๒) การทำกลูโคส เดกซ์โทรส ฟรักโทส หรือผลิตภัณฑ์อื่นที่คล้ายคลึงกัน ที่มีกำลังผลิตตั้งแต่ ๒๐ ตันต่อวัน

๒๒. การพัฒนาปิโตรเลียม

(๑) การสำรวจและ/หรือผลิตปิโตรเลียมทุกขนาด

(๒) ระบบการขนส่งปิโตรเลียมและน้ำมันเชื้อเพลิงทุกขนาด

ศูนย์บริการประชาชน

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ช่องทางการร้องเรียน

สายด่วนของรัฐบาล โทร.1111 บริการ 24 ชั่วโมง

www.1111.go.th

ตู้ ปณ. 1111 ปณ. ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพมหานคร 10302

จุดบริการประชาชน 1111 ทำเนียบรัฐบาล

www.opm.go.th/opminter/link/sbc/index.html

E-mail : psc@opm.go.th

ผลิตโดย บริษัท คาริสมา มีเดีย จำกัด

เลขที่ 1999/88 ซอยลาดพร้าว 101 ถนนลาดพร้าว

แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240

โทร. 0-2938-1988 โทรสาร 0-2938-9110

ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล เลขที่ 1 ถนนพิษณุโลก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300

โทร. 02-2831270-84, 02-2807171, สายด่วนรัฐบาล 1111 โทรสาร 02-2814358

www.publicconsultation.opm.go.th E-mail : publichearing@opm.go.th